



Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXVII. Romana, vel Senen. successionis. An morientis ab intestato aversio ex justa causa, & tali, quæ ad exhæredationem sufficeret, apta sit excludere ab intestata successione personam aliàs ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

- Circa primam limitationem, (etiam cum sensu veritatis,) dicebam quod in dicta antiqua decisione procedente cum terminis generalibus Consuetudinis *Martini* processum fuerat cum equivoco manifesto super illius interpretatione, dum in contrarium illam interpretati sunt sapientes ejus commentatores præsertim *Anton. de Alex. & Frec. relati sub rit. de dote d. 103.*, occasione agendi de eadem Consuetudine prohibente mulieri morienti cum filijs disponere de dote, præterquam de decima parte, dum ibi quoque eadem difficultas excitata fuit, quæ rêvera nullum habet probabile fundamentum, ex tribus rationibus, quas ponderabam; Prima nempe ob rationis identitatem, ut bonæ redeant unde venerunt, ut generaliter de Statuto adimente mulieri potestatem disponendi de dote, ut procedat tam in conjugata, quam in vidua ob paritatem rationis æquæ vigentis in nuptiis, ac in viduis *Rotæ in Fanen. nullæntis apocæ 13. Martij & 26 Junij 1648. coram Rojas inter suas decis. 359. & 378.*; Secundo attenda scaturigine hujus particularis Consuetudinis ab altera generali, quæ in eadem Civitate habetur super adempta facultate generaliter omnibus tam viris, quam mulieribus disponendi de bonis antiquis aliis, quam ex propria acquisitione obvenerint, nisi de mediocritate, ex deductis *eodem disc. 103. de dote*, cum dos tradita à parentibus vel conjunctis inter bona antiqua recensenda veniat; Tertio quia ut *eodem disc. 103.* advertitur, manifesta fatuitas esset tot insignium DD. adeo disputantium quæstionem ibi insinuatam, an mulier quæ primas nuptias contraxit juxta istas Consuetudines Capuanæ, & Nidæ, quæ vulgò dicuntur more nobilium *alla novam maniera*, possit in præjudicium filiorum primi matrimonij, vel dotantium, effecta vidua, contrahere secundas more magnatum, qui juxta probabiliorum opinionem à contradictionibus non immunem, idem importat, ac exemptionem ab hujusmodi Consuetudinibus ut servetur jus commune.
- Quasi quod magnates, tanquam nobiles totius Regni, atque constituentes seu repræsentantes Regni nobilitatem, diversi sint à nobilibus dictæ Civitatis ejusque Sedilium, qui dicuntur solum nobiles ex nobilitate privata unius Civitatis, eo modo quo discretivè in omnibus alijs ejusdem Regni Civitatibus sunt alij nobiles in propria patria absq; aliqua differentia, nisi ea quam de jure tribuit qualitas residentia Regis, ejusque Tribunalium, quod operatur, ut Regiæ seu metropolitanæ Civitatis figuram faciat, quod prælationem inducit, ex propositione, quod cives magnæ seu Regiæ Civitatis præferuntur civibus aliarum Civitatum ejusdem Principatus ex deductis *apud Capyc. Latr. decis. 181. num. 17. & sub rit. de præminent. disc. 35. num. 18. & 19.* ubi in specie, semper tamen remanet nobilitas privata unius Civitatis, non autem publica totius Regni, qualis est solum illa ordinis magnatitii, ideoque iste ordo noluit hujusmodi civis consuetudinibus agnoscere se subiectum.
- Aliqua verò major difficultas residebat in altera limitatione, quæ ex eorumdem Regnicolarum seu Commentatorum communi sensu est recepta, ut scilicet stante verbo *disponere*, intelligenda veniat per actus ultimæ voluntatis, non autem inter vivos juxta auctoritates relatas *eodem disc. 103. de dote.*
- Adhuc tamen (eodem sensu veritatis retento,) dicebam ex facti qualitate, limitationem non intrare, idque Judex primæ instantiæ rectè agnoscebat, tam super una, quam super altera limitatione,

sed ob auctoritatem *Rotæ in dicta decis. 379. per 4. divers.*; ausus non est, pro Curia Apulo in contrarium judicare, ut probabiliter spectatum publicis resolutionibus, à quibus recedendi liberum habet aditum; Quoniam ut latius *eodem disc. 103. de dote* advertitur (eadem ibi deducta, in ista causa prius disputata deducendo) ista facultas disponendi inter vivos, non autem per ultimam voluntatem intelligenda venit discretè impetente seu ratione differentie inter unam dispositionem seu eam, & alteram; non autem in sola formalitate verborum, & sic ubi adit iusta causa, quæ per illa DD. explicari solet, seu restringi ad quatuor species, nempe ut nupta vivat, ut casta vivat, ut libera vivat, & ut sana vivat, ex quibus patet quod disponendi facultas inter vivos, ad necessariam, vel legitimam, & congruentiam causam restricta est, & quidem merito; Tum ex eadem suprainstanti ratione et fatuitatis, quæ laboratè disputato adeo acter habita inter illos Sapientes, an contractus primis nuptijs juxta Consuetudines, contrahi possint secundæ more magnatum; Tum etiam ex regula generali desumpta ex textu in *l. fin. Cod. de nup.*, quod lex nunquam dicitur imposta verbis, sed rebus, quodque ut pluries hoc eodem titulo advertitur, etiam in Statutis, & legibus procedendum est cum eadem propositione, quam habemus in ultimis voluntatibus, & contractibus, ut non cortex & figura verborum, sed substantia veritatis attendi debeat, cum alias diceretur lex de vento ita de facili cum hac formalitate eludibilis, et fraudem faciendo, & quæ fraus in hac facti specie videbatur evidens; Tum ob statum morti proximum, in quo actus initus erat, ut advertitur *d. disc. 103. de dote*; Tum etiam quia, dum idem erat jam hæres universalis scriptus in testamento, incongruus remanebat ille novus actus, alium non habens finem, nisi illum fraudandi legem.

De similibus autem Statutis, & Consuetudinibus inducentibus in dote successionem necessariam, præsertim favore filiorum tanquam per speciem legitimæ adactæ, ut propterea fideicommissi onere gravari non possint; Et præsertim de Consuetudine Barensi & Bituntina, ac de Statuto Illybetano, & de altero Bononiensi, habetur actum *eodem rit. de dote disc. 104. cum duobus seq. ubi de materia.*

ROMANA

VEL

SENEN. SUCCESSIONIS
PRO

ALEXANDRO DE BORSELLIS

CUM

ARIADENO.

Responsum pro veritate.

An morientis ab intestato a versio ex jure causa, & tali, quæ ad exheredationem sufficeret, apta sit excludere ab intestata successione personam aliis ad eam vocatam, ut locus aperiat remotioni, vel æquali; Et an voluntas ejusdem morientis desumpta ex ejus testamento quod caducatum sit, vel alias in iure remaneat, pro eadem exclusione sufficiat.

S U M M A R I U M.

- 1 *Falsitas.*
- 2 *Collateralis ingrati excluduntur ab intestata successione.*
- 3 *Contrarium verius.*
- 4 *Frater occidens fratrem, non excluditur ab ejus successione, sed reputatur indignus.*
- 5 *De differentia inter incapacem, & indignum.*
- 6 *Indignus in odioso habetur pro succedente, datur similia.*
- 7 *Deratione, ob quam ingrati excluduntur, ob voluntatem scilicet morientis.*
- 8 *De testamento tempore pestis.*
- 9 *De differentia inter probationem voluntatis dispositivam, & declarativam.*
- 10 *De eodem de quo num. 7.*
- 11 *An exclusus ex testamento excludatur ab intestata successione ob caducationem testamenti.*
- 12 *De beneficio representationis quando competere non debeat.*

DISCURSUS XXVII.

Defuncto in Urbe ex morbo epydemiali Petro de Bursellis Senen., superstitibus Alexandro fratre, & Ariadeno ex altero fratre prædefuncto nepote, qui supponebatur defuncto nimium exosus ex aliquibus causis in jure expressis, ex quibus licitum est parenti filios, & decedentes exheredare; Cum de jure æqualis esset fratris, ac nepotis ex altero fratre successio ex beneficio representationis; Hinc ex parte Alexandri fratris ad integram successione aspirantis, consultus fui, an ex dicta causa præfatam Ariadenum excludere posset, ut ita integram successione obtineret.

Respondi distinguendo Responsum in duas inspectiones, Unam scilicet super puncto seu questione generali juris in abstracto; Et alteram in concreto, ob hujus casus particulares circumstantias ex parte requirentis præsuppositas.

Quatenus pertinet ad primam; Dixi quod regulariter contra ipsum requirentem potius responderi debuisset; Quamvis enim Angel. in §. ingratitude de nupt. num. 64. & Salicet. in l. fratres Cod. de inoffic. testam. ubi creditur ut ille causa, quæ in jure sufficiunt ad filiorum exheredationem, sufficere quoque debeant ad exclusionem venientium ab intestato, ut etiam tenet Corset. singular. 142. quod incipit ingratitude, ubi allegantur Jacob. de Aren. & Jo. Andr. & alij.

Attamen contrarium est verius magisque communiter receptum per textum in l. cognatis ff. unde cognat. ut tenent Guillem. de Cum. in dicta l. fratres Cod. de inoffic. testam. ubi Bar. num. 6. Bald. num. 11. idem Angel. num. 6. in fin. ff. num. 9. (qui nominatim reprobat Salicetum,) Aretin. in l. 3. §. filius num. 8. & 9. ff. de liber. & posthum. ac firmiter Amanell. de clar. aquis singul. 147. Joannes Logiev. de primog. lib. 3. quaest. 6. num. 9. Mandos. de ingrati. ind. cap. 13. Menoch. cons. 258. num. 12. Pasquez. de success. creat. lib. 3. §. 3. limit. 24. num. 179. Molin. de primog. lib. 1. cap. 9. num. 15. Gomez. var. resol. tom. 1. de success. contra restam. cap. 11. num. 37. Paschal. de patr. post. par. 2. cap. 5. num. 101. & sequen. apud quos habetur responso ad textum in dicto §. ingratitude.

Idque adeo verum; quod si frater occidat fratrem; de cujus successione agatur, non per hoc successione privetur tanquam incapax, sed bene Cur. de Luca P. 2. de Success.

reputetur illa indignus, ut ab eo tanquam indigno Ficus auferat, ex ijs, quæ post Peregr. de jure fisci. & alios ibi relatos colligit Michalor. de fratr. p. 3. cap. 56. num. 29. & seq. & num. 54. & seq.

Ista etenim differentia dignoscitur inter incapacitatem, & indignitatem, ut primo casu intret omnimoda exclusio, perinde ac si ea persona non esset in rerum natura, unde propterea locus aperitur ulterioribus successoribus, eo modo, quod habemus de professis in Religione incapaci, tantum in communi, quam in particulari, seu alias de jure ad succedendum inhabilitatis, ac etiam in ijs, qui voluntarie se faciunt tales per renunciacionem, quæ dicitur merè realis, & extinctiva, juxta deducta in sua materia sub tit. de renunciat. disc. 1. cum pluribus sequentibus; Indignitas autem est privatio, quæ supponit habitum, quoniam ille succedit, atque acquirit bona, quæ tamen ab eo ficus auferat tanquam ab indigno, ipso indigno adhuc remanente herede in partibus odiosis, ac præjudicialibus, eodem modo quo filius ingratus remanet suus, ac in potestate in præjudicialibus, quamvis in favorabilibus, ac privilegiativis omne jus patriæ potestatis amiserit; Et è converso in parte turpi, vel criminoso cum filio; Sive in Religioso professo expulso tanquam incorrigibili, cum similibus.

Quo verò ad alteram inspectionem facti, seu applicationis; Respondi, quod probabiliores videntur ipsius fratris partes pro dicti nepotis ingrati, ac exosi exclusionem, quoniam supponebatur justificari per tres testes, quod defunctus, dum à propria domo ad lazaretum, juxta miseriam epydemialis calamitatis conditionem, ducebatur, expressè coram eis declaraverat, ut dictus Ariadenus nepos nullam participationem in ejus bonis habere deberet, tanquam libi exosus, & ingratus; Quamvis enim dicti testes non sufficerent ad concludendum testamentum, seu ultimam voluntatem inclusivam, & ademptivam, cum etiam de eò tempore ex decreto Alexandri VII. edito ad omnem ambiguitatem tollendam, quinque testes requirentur; Attamen dicebam quod in hoc proposito, etiam duo, quinimò unus junctus cum adminiculis sufficere deberent, juxta distinctionem pluries insinuatam sub tit. de testamen. & sub altero de fideicommiss. ac alibi inter novam, ac dispositivam voluntatem, & inter declarationem voluntatis ambiguae, ut primo casu desiderandus veniat numerus sufficiens tertium tanquam in testamento, seu nova ultima voluntate, secus autem in secundo.

In hoc autem posteriori casu versari credebam, quoniam sub questione est inter DD. ut supra, an solum odium, seu causa ingratitude ad hujusmodi exclusionem sufficeret, plerisque affirmativam ut supra tenentibus ex sola ratione præsumptæ voluntatis morientis; quam alij diversam sententiam sequentes negant, ex eo quod ubi id in animo habuisset, curasset decedere cum testamento, in quod personam exosam excluderet, atque alias præsumptio est, quod decedere voluerit cum eo testamento quod lex pro se ordinavit; Igitur est questio ambigua voluntatis, quæ bene remanet capax declarationis, ideoque intret dicta secunda pars distinctio.

In ea etenim questione, quam pluries disputavi præsertim in una Perusina plenè tractata apud Gab. cons. 129. lib. 2. & per Rotam apud Caroll. decis. 82. & 125. reperit. decis. 82. & 129. par. 8. recen.; An scilicet testamentum, quod ratione caducationis, vel ex alio accidenti effectum non habuit, sufficiat,

sufficiat, nec ne ad excludendum ab intestata successione illum conjunctum, quem constat, quod moriens noluit habere successorem; Quamvis reprobata opinione *Angel. conf. 206.* & sequacium, magis recepta sit altera pro venientibus ab intestato, quamvis in testamento exclusus, ut firmatur in *dictis decis. 82. & 125. Cavilli* canonizantibus firmata per *Gabr. d. conf. 129.*; Attamen fundamentum constituitur in benigna interpretatione voluntatis; Vel quia exclusio venientis ab intestato non habeat causam odij, sed illam majoris benevolentiae erga testamentarium, aut etiam illam modicæ benevolentiae, non autem formalis aversionis & odij positivi; Vel quod morti proximus, sequendo Christi præcepta, odia remittere voluerit, sive quod signa reconciliationis accedant, cum similibus considerationibus circa præsumptam voluntatem, quæ proinde bene declarationem admittit.

Fortius autem advertebam id recipiendum esse in hac facti specie, quod attento Jure Antiquo, cum ejus præsupposito procedit textus in *dicta. sicognatis*, successio soli fratri, attenta proximitate gradus per veritatem, seu naturam debita esset; Ne potes autem ex fratre prædefuncto, admittuntur ad eorum successione ex quadam æquitativa fictione, quam Jus Novissimum introduxit mediante beneficio representationis, ideoque cum istud sit beneficium fundatum in quadam æquitate, ab ista quoque regulandum veniat, & consequenter admitti debeat opinio *Salyceti* magis quam altera communior, utpote fundata in dispositione textus in *dicta. sicognatis*, qua attenta, iste nepos etiam non exotus, nullum concursum cum fratre prætereundum potuisset.

NOVARIEN. SUCCESSIONIS

*Responsum pro veritate suppressis
nominibus.*

An legitimi per rescriptum ad instantiam, vel de consensu patris, cum clausula, sine præjudicio venientium ab intestato, habeant primam causam intestatæ successione, in exclusionem filiorum legitimorum fratrum, vel filiorum naturalium patris.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Legitimi cum clausula, sine præjudicio &c. non excludunt venientes ab intestato.
- 3 De eodem. & de ratione. & num. 10.
- 4 Legitimo cum dicta clausula est vera legitimatio, non autem dispensatio.
- 5 Non autem in parte excepta etiam si à patre sit obventa.
- 6 Declaratur conclusio, de qua num. 2. & 3. quando procedat.
- 7 Ad quid adjiciatur, & operativa sit dicta clausula, sine præjudicio &c.
- 8 De eodem respectu ipsius patris.
- 9 Considerandum est an de voluntate ipsius patris adjecta sit.
- 10 Ponderatur ratio, de qua num. 3. quando procedat. & quomodo isti a quaestio decidi debeat.

Facto casu mortis ab intestato ejusdem diviti viri in hac Civitate, vel dicecisi, superstitibus quibusdam filijs naturalibus, quibus instantiam ejusdem patris legitimi fuerunt per Collegium Scriptorum Archivijs Urbis cum contra clausulas sine præjudicio venientium ab intestato, & germana sorore legitima, & naturali; Orta est dubitatio, quænam intestata successio debita esset; Quare ex parte filiorum legitimorum desuper pro veritate consultus fuit quidam hujus Curie in parte doctissimus, ac verè insignis Advocatus enunciatus *sub tit. de servitut. disp. 74.* (quo in hac parte doctrinali non cognovi majorem); Ipseque jura ejus stylum in dicta sola parte, cum auctoritatibus tamen bene stringentibus, ac præcis, non autem vagis, respondit contra requirentes, cum magno, & accurato labore, cumulando plura quinquaginta DD. hanc opinionem tanquam veriorum firmantes, quorum plures refert *Martin. de leg. lib. 1. tit. 2. quest. 9. num. 3. cum seqq. Rota decis. 172. par. 5. recen. & dec. 35. par. 8.*, atque ex eis multa deducendum ad istos præcisos terminos legitimatio ab eodem patre procurata.

Cum autem habito hoc Responso, dicti filij legitimi, vel eorum defensores in partibus, non acquiescerent dicto Responso, atque alterius Advocati hujus Curie judicium audire cuperent; Hinc desuper ego, quamvis tunc junior, dicto Respondeo longè inferior, desuper consultus; Respondi quod agendo de articulo in genere, sive in abstracto, absque alia facti circumstantia, idem dicendum venire mihi videbatur, quoniam hæc videtur opinio, nedum frequentiori DD. calculo recepta, sed etiam melioribus munita rationibus, in quibus pro genio, ac stylo principaliter insisteret, consuevi, quoniam, ut advertitur *sub titulo de leg. & de tract.* occasione agendi in filijs legitimis debita sit legitima; Sive an illa, quam pater eis reliquat sub aliqua conditione, vel onere, consueta legitima privilegia habeat pro conditionum, vel onerum rejectione; Quamvis rejecta sententia voluntium, ut hæc species legitimatio sit ita qualitate importet solum simplicem dispensationem, verior, magisque recepta sit, opinio ut importet veram legitimatioem, ut plene discussio articulo firmatur in *dicta decis. 35. par. 8. recen.* ubi concordantes, pluries in alijs canonizata; Attamen id intelligitur in alijs, quam in expressis, seu exceptatis, in quibus habetur pro non extante, & acti concessa non esset.

Neque obviare dixi quod ad instantiam ejusdem patris legitimo obventa fuisset, quoniam cum ipse se ita qualificatam obtinere cura verit, negligendo illam obtinere puram, & generalem à Principe supremo, vel altero, qui rescriptam non haberet potestatem à Constitutione Pij IV., ita censetur voluisse quod actus præjudicaret venientibus ab intestato, quos potius vocare voluerit, Ex ea ratione pluries hoc eodem titulo insinuata, quod mortuus ab intestato censetur voluisse testari cum eo testamento, quod lex communis, vel municipalis pro eo fecit, ut in specie ratiocinatur præsertim *Galvan. conf. 18. num. 28. & seqq.*

Verum advertebam, quod cum ex proximè insinuata ratione, in casu quo legitimatio ab ipso patre procurata esset, seu alias de ejus mandato, vel voluntate serio obventa; punctus reducatur ad quaestionem ambigua voluntatis, ideoque potius

De L. U. C.
de
Testamentis
et c.
VI
9